

OBAVIJEST O OBRADI OSOBNIH PODATAKA

– o uvjetima kreditiranja potrošača i depozitima sektora kućanstava

Voditelj obrade osobnih podataka

Hrvatska narodna banka, Trg hrvatskih velikana 3, Zagreb, OIB: 95970281739 (u nastavku teksta: HNB), obrađuje osobne podatke o kreditima koje su kreditne institucije odobrile potrošačima te o depozitima sektora kućanstava koje su fizičke osobe i obrtnici deponirali kreditnim institucijama. Riječ je o podacima o stanju i uvjetima kreditiranja potrošača kod kreditnih institucija i podacima o depozitima sektora kućanstava, tj. podacima o uvjetima, stanju i distribuciji uštede u obliku depozita kod kreditnih institucija.

Izvor za prikupljanje osobnih podataka

HNB ne prikuplja osobne podatke izravno od potrošača, odnosno od fizičkih osoba i obrtnika, već ih prikuplja posredno – od kreditnih institucija u Republici Hrvatskoj (u nastavku teksta: RH) i podružnica kreditnih institucija iz Europske unije ili podružnica kreditnih institucija iz trećih zemalja u RH i koje su dobile odobrenje za osnivanje od HNB-a. Navedeni subjekti obveznici su izvješćivanja HNB-a na temelju Odluke o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača i depozitima kućanstava¹ (u nastavku teksta: Odluka), koji su osobne podatke prikupili neposredno od potrošača odnosno fizičkih osoba i obrtnika pri zasnivanju ili ostvarivanju ugovornih odnosa (npr. ugovora o kreditu, ugovora o otvaranju tekućeg računa, ugovora o depozitu itd.).

Budući da je HNB nadležno tijelo za nadzor kreditnih institucija, HNB općenito ima pravo zahtijevati od kreditnih institucija sve informacije i podatke potrebne za izvršavanje njegovih zadataka, kao što je propisano u članku 30. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci² (u nastavku teksta: Zakon o HNB-u), dok je za konkretne aktivnosti obrade donesena Odluka kojom se reguliraju sve potankosti navedenog izvješćivanja i za te aktivnosti postoje pravni temelji: zadaće od javnog interesa i službene ovlasti HNB-a.

Svrha i pravni temelj obrade

HNB obrađuje osobne podatke u svrhu dobivanja točnih informacija o stanju i uvjetima zaduženosti potrošača te u svrhu dobivanja točnih informacija o uvjetima, stanju i distribuciji uštede u obliku depozita sektora kućanstava. U kontekstu monetarne politike svrha je obrade tih podataka dobiti uvid u raspodjelu kredita i depozita i pripadajućih kamatnih prihoda i troškova unutar bankovnog sustava. Svrha obrade osobnih podataka u kontekstu statističke zadaće HNB-a jest izračun pokazatelja razdiobe financijskog bogatstva na institucionalni sektor.

Obrada osobnih podataka nužna je za izvršavanje **zadaća od javnog interesa i službenih ovlasti HNB-a**. Naime, podaci o stanju i uvjetima zaduženosti potrošača te depozitima sektora kućanstava nužne su

¹ Odluka o prikupljanju podataka o uvjetima kreditiranja potrošača i depozitima kućanstava ("Narodne novine", br. 36/2020., 116/2021., 34/2022., 123/2022. i 66/2023.)

² Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci ("Narodne novine", br. 75/2008., 54/2013. i 47/2020.)

komponente za praćenje financijskih kretanja i procjenu sistemskih rizika za financijsku stabilnost, kao i za donošenje odluka o mjerama makrobonitetne politike, a što je jedan od glavnih zadataka HNB-a prema članku 89. stavku 1. točki 9. Zakona o HNB-u, a koja uključuje ovlast guvernera HNB-a da donosi podzakonske propise, preporuke, odluke i rješenja iz područja makrobonitetne politike.³ Ujedno je člankom 4. stavkom 2. Zakona o Vijeću za financijsku stabilnost⁴ HNB određen kao jedno od nadležnih tijela za provođenje makrobonitetne politike.

Ti su podaci također nužni da bi se mogli analizirati i adekvatno pratiti stvarni učinci monetarne politike na hrvatsko gospodarstvo i inflaciju te identificirati ključni činitelji koji utječu na snagu i brzinu prijenosa mjera monetarne politike, što je važna podloga pri donošenju relevantnih odluka o monetarnoj politici. Pritom je jedan od glavnih zadataka HNB-a u sklopu Europskog sustava središnjih banaka (u nastavku teksta: ESSB) sudjelovanje u definiranju/utvrđivanju i provođenju zajedničke monetarne politike Europske unije u skladu s člankom 88. stavkom 1. točkom 1. Zakona o HNB-u i člankom 3.1. prvom alinejom Statuta Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke (u nastavku teksta: Statut ESSB-a i ESB-a).

Konačno, pojedinačni podaci o stanjima depozita sektora kućanstava dat će uvid u razdiobu ukupnog stanja depozita pojedinačnih vlasnika računa te će time izravno omogućiti izračun i objavu pokazatelja razdiobe zbirnih vrijednosti prikazanih u tromjesečnim financijskim računima za ESB na instrumentu AF.2 (gotovina i depoziti) za sektor S.14 (kućanstva), čime će se postići svrha opisana kao "prikaz pokazatelja razdiobe financijskog bogatstva za institucionalni sektor kućanstava u RH" u popisu rezultata statističke aktivnosti HNB-a pod nazivom "Tromjesečni financijski računi svih sektora za ESB – podaci" iz točke 2.2.2-N-II-2. prema prijedlogu koji je HNB dostavio Državnom zavodu za statistiku te bi navedeni trebao biti uključen u Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti RH 2024. godine. Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti RH za 2024. godinu još nije potvrdio Sabor RH i nije objavljen u "Narodnim novinama". Kada Sabor RH donese Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti RH za 2024., HNB će započeti obradu osobnih podataka u statističke svrhe.

Na temelju članka 86. stavka 1. Zakona o HNB-u HNB ima službenu ovlast da radi ostvarivanja cilja i izvršavanja svojih zadataka sudjeluje u prikupljanju, obradi i iskazivanju statističkih podataka najmanje u opsegu koji je potreban prema Statutu ESSB-a i ESB-a, a člankom 89. stavkom 1. točkom 5. Zakona o HNB-u kao jedna od zadaća od javnog interesa HNB-a propisani su prikupljanje i obrada podataka u statističke svrhe. Također, HNB ima i službene ovlasti na temelju Zakona o službenoj statistici⁵ (NN, br. 25/2020.) u člancima 18. i 43. tog Zakona.

Za ispunjenje navedenih svrha HNB-u nisu dostatni samo agregirani/skupni podaci o ukupnom zaduženju potrošača te o strukturi i drugim obilježjima tog duga (poput sredstava osiguranja) te agregirani/skupni podaci o depozitima sektora kućanstava. Naime, prikupljanje podataka na pojedinačnoj razini nužno je radi učinkovite i detaljne analize zaduženosti potrošača, različitih obilježja zaduženja (primjerice po vrsti i obilježjima kredita, po vrsti instrumenta osiguranja i sl.) te uvjeta, stanja i distribucije ušteđevine u obliku depozita, pri čemu identitet pojedinca o čijem je dugu i depozitu riječ nije relevantan.

³ Odredba članka 43. stavka 2. točke 6. Zakona o HNB-u

⁴ Zakon o Vijeću za financijsku stabilnost ("Narodne novine", br. 159/2013.)

⁵ Zakon o službenoj statistici ("Narodne novine", br. 25/2020.)

Kategorije osobnih podataka koje HNB obrađuje

U tijeku izvješćivanja kreditne institucije dostavljaju HNB-u sljedeće osobne podatke, na način i u rokovima propisanim Odlukom:

- ❖ osobni identifikacijski broj (OIB)
- ❖ podatke za geografsku identifikaciju korisnika kredita i depozita: država prebivališta i županija prebivališta za osobe koje imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj
- ❖ podatke o kreditu: broj partije, iznos, valuta, kamatna stopa, datum dospijeca prve rate, datum konačne otplate, podaci o sredstvima osiguranja kredita (i druga obilježja kredita)
- ❖ podatke o financijama korisnika kredita: dug korisnika kredita prema kreditnoj instituciji na osnovi pojedinoga kredita, dohodak i ostali prihodi korisnika kredita, ukupni dug korisnika kredita – sve nepodmirene obveze po svim kreditima/zajmovima koje su korisniku kredita i njegovu sudužniku (ako je uključen u izračun kreditne sposobnosti pri odobravanju kredita) odobrile kreditne ili druge financijske institucije
- ❖ podatke o depozitu: identifikator ugovora o depozitu, vrsta depozita, iznos, valuta, nominalna kamatna stopa, datum oročenja depozita, datum isteka ugovorenog roka oročenja depozita (i druga obilježja depozita)
- ❖ podatke o odgovornoj osobi (zaposleniku) u kreditnoj instituciji koja šalje izvješće (ime i prezime, podaci za kontakt; e-adresa i/ili broj telefona).

Pod pojmom kredit obuhvaćeni su ne samo ugovori o kreditu u užem smislu, nego odgode plaćanja (npr. prekoračenja po računu) i slične financijske nagodbe između kreditne institucije i potrošača kao i druge vrste vjerovničko-dužničkog odnosa iz kojeg potječu potraživanja kreditne institucije prema potrošaču (npr. za plaćanja koja je kreditna institucija izvršila na osnovi garancija i drugih jamstava) – sveukupno 25 različitih vrsta potraživanja prema potrošačima.

Pod pojmom depozit obuhvaćeni su ugovori o depozitu (transakcijski računi, štedni depoziti, oročeni depoziti i dr.). U tom će smislu obveznici izvješćivanja dostavljati podatke o sedam različitih vrsta depozita.

Osobe na koje se podaci odnose (tzv. ispitanici) jesu fizičke osobe – potrošači prema kojima kreditna institucija ima potraživanje (drugim riječima, potrošači koji prema kreditnoj instituciji imaju dug) na nekoj od osnova navedenih u Odluci (npr. klijent banke kojemu je banka odobrila kredit ili prekoračenje po tekućem računu itd.), a u segmentu depozita fizičke osobe i obrtnici koji imaju potraživanje prema kreditnim institucijama na nekoj od osnova navedenih u Odluci (npr. klijent s transakcijskim računom u banci ili s oročenim depozitom).

Mehanizmi zaštite osobnih podataka u HNB-u i primatelji osobnih podataka

Odmah po primitku u HNB izravni identifikator – podatak na temelju kojeg se može identificirati konkretni pojedinac (u ovom slučaju OIB) šifrira se, odnosno **pseudonimizira** putem tzv. hash funkcije. Rezultat je te metode da se OIB pretvara u vrijednost koju korisnik podataka vidi kao nasumice dodijeljen skup znakova (primjerice: 12345678910 – xg45hatwu2hfhu766). Time je HNB osigurao da su podaci pohranjeni u obliku u kojemu nije moguće identificirati konkretnog pojedinca na kojeg se podaci odnose.

HNB ne prenosi niti otkriva osobne podatke u obliku u kojemu je moguće identificirati pojedinca drugim subjektima. Pristup bazi s osobnim podacima u šifriranom obliku imaju samo zaposlenici HNB-a kojima je pristup potreban za obavljanje njihova posla i radnih zadataka, tj. za koje postoje "potreba saznanja" (engl. *need to know*).

Čuvanje osobnih podataka

HNB čuva osobne podatke:

- ❖ u nešifriranom obliku: onoliko dugo koliko je maksimalno potrebno da se tehnički provede postupak upisa u bazu podataka (nekoliko sati)
- ❖ u šifriranom obliku: trajno.

Prava osoba čiji se podaci obrađuju

U skladu s uvjetima iz Opće uredbe o zaštiti podataka⁶ (u nastavku teksta: Opća uredba) pojedinci čiji se podaci obrađuju imaju sljedeća prava: a) pravo na informaciju o obradi i pristup osobnim podacima, b) pravo na ispravak, c) pravo na ograničenje obrade osobnih podataka i d) pravo na prigovor. Obrasce koje smo izradili s ciljem lakšeg ostvarivanja navedenih prava možete preuzeti s internetske stranice HNB-a (poveznica: <https://www.hnb.hr/zastita-osobnih-podataka>).

HNB u konkretnom slučaju obrađuje osobne podatke u svrhu koja ne zahtijeva identifikaciju pojedinca (ispitanika) te se stoga podaci u nešifriranom obliku (u kojemu se mogu identificirati pojedinci) čuvaju vrlo kratko – dok se automatizirani postupak šifriranja ne dovrši, nakon čega izravni identifikator (OIB) nije vidljiv. Budući da bi u svrhu ostvarenja navedenih prava pojedinaca HNB trebao zadržavati, stjecati ili obrađivati dodatne (HNB-u nepotrebne) informacije radi identificiranja pojedinca, navedena se prava u skladu s člankom 11. Opće uredbe ne primjenjuju, osim ako konkretni pojedinac u svrhu ostvarivanja svojih prava ne pruži dodatne informacije koje omogućuju njegovu identifikaciju.

Ako pojedinac zahtijeva ostvarenje prava u odnosu na obrađu osobnih podataka koju provodi kreditna institucija (od koje je HNB zaprimio osobne podatke) u tijeku i u svrhu ostvarenja ugovornih odnosa s klijentom (primjerice ispravak netočnog prebivališta ili pogrešno izračunatog iznosa dugovanja), onda pojedinac zahtjev treba uputiti toj kreditnoj instituciji jer HNB ne utječe na obradu osobnih podataka u sklopu poslovnog odnosa kreditne institucije i pojedinca.

Službenik za zaštitu podataka i nadzor

Nadzorno tijelo za zaštitu osobnih podataka u Republici Hrvatskoj jest Agencija za zaštitu osobnih podataka (AZOP), Ulica Metela Ožegovića 16, Zagreb, kojoj možete podnijeti pritužbu na postupanje HNB-a u vezi s obradom vaših osobnih podataka.

Više informacija o tome možete pronaći na internetskoj stranici HNB-a na poveznici <https://www.hnb.hr/zastita-osobnih-podataka>, a za sva eventualna pitanja možete se obratiti službeniku HNB-a za zaštitu podataka (sluzbenik.osobni@hnb.hr).

⁶ Opća uredba o zaštiti podataka – Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ, SL EU L 119, na snazi od 25. svibnja 2018.